

Pædagogisk læreplan for Børnehuset Troldehøj. 2020.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold, 2018](#). Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

[Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Troldehøj.

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Børnehuset Troldehøj er en integreret institution med 60 enheder, hvilket svarer til 45 børn, i alderen 0-6 år. Der er 10 fastansatte og en madmor. Huset består af en bygning, oprindeligt en SFO, men nu omdannet til dagtilbud. Der er tre stuer, 0-2 år, 2-4 år, 4-6 år. Udover dette har vi en kælder, som indbyder til motoriske udfordringer og en fantastisk legeplads med uanede muligheder for leg.

Vi ligger i Albertslund Vest og vi modtager børn fra mange forskellige kulturer og boligområder. Vi bor lige op ad Vestskoven, som vi bruger meget. Vi er en institution, som elsker at være ude og bruger naturen meget i vores hverdag med børnene. En del af vores pædagogiske praksis er at følge børnenes spor, dvs. vi tager udgangspunkt i det børnene viser interesse for og derpå laver vi aktiviteter baseret på det. Udover dette har vi også udarbejdet et årshjul, som viser de temaer og aktiviteter vi laver i løbet af et år.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn i Troldehøj.

Børn skal have lov til at være børn, de skal have lov til at lege. Børn har lov til at være forskellige. Børn har lov til at komme med ideer, vi følger barnets spor, vi følger det enkelte barns interesse og vi griber børnene hvor de er. Vi ser børn som nysgerrige, undrende, kompetente individer. Vi rammesætter dagligdagen og skubber barnet videre, vi hjælper og sætter ord på hvad barnet oplever og vi har en grundlæggende tro på at vise barnet at det er ok også når det ikke lykkedes. Børn skal opleve hvordan det er, at være en del af en gruppe, det skal føle sig set og hørt, føle sig betydningsfuld også for fællesskabet. I Troldehøj er der plads til forskellighed, både hos børn og voksne, vi ser det som en force for vores hus og vi kan alle bidrage med vores forskelligheder for at gøre fællesskabet stærkere. Vi bruger humor, vi laver sjov, vi viser børnene at der kan være flere forskellige synsvinkler. Her er der plads til fordybelse, fri leg undren og nysgerrighed og respekt for at børn også har brug for fred og ro uden voksen indblanding. Vores børn kan en masse fordi de får lov.

Dannelse og børneperspektiv i Troldehøj.

Troldehøjs definition på dannelse; Vi ser dannelse på flere forskellige niveauer. Både det at dannes igennem de oplevelser og interaktioner vi får igennem livet, men også det at blive dannet igennem viden og oplevelser som kunst, teater, bøger osv. Det er et sæt værdier og normer, som vi er med til at give dem medens de er i Troldehøj. Vi vil gerne være med til at gøre dem til hele mennesker, som er empatiske og som lærer at være en del af fællesskabet. Det er også læren om, at selv om jeg ikke altid har lyst kan det godt være der er andre der har. Når vi holder samling lærer de at lytte til hinanden og få lov at sige noget selv, vi prøver at vise hvordan man kan udvikle sig til et ordentlig menneske, igennem vores egen ageren, det kan være den måde vi taler sammen, er sammen i relationen. De lærer at være i forskellige arenaer og at man agere forskelligt alt efter hvilken arena man er på. Vi lærer dem at vi alle er forskellige men samtidig også er en del af fællesskabet. Børnene lærer at være hjælpsomme og vi hjælper med at vende noget negativt til en læringsoplevelse

som man kan øve sig på.

Vi danner også børnene ved at give dem en vifte af forskellige oplevelser medens de går i Troldehøj. Vi går på museum og undres over kunsten. Vi laver selv billeder. Vi går på mini science, vi læser bøger, vi følger årets traditioner, vi lytter til musik etc. Læs nærmere i seks temaer i de styrkede læreplaner.

Som voksen i Troldehøj er vi med til at danne børnene. Det gør vi gennem hele deres liv her i institutionen. De bliver også dannet i mødet med de andre børn, det må ses som en proces imellem mødet med voksne og kammerater. Vi sætter ord på hvad det andet barn oplever, vi er bevidste om vores egen ageren i hverdagen da vi ved, at børnene er opmærksomme på, hvad den enkelte voksne står for. Der er altid nogle voksne der tilbyder eller kan hjælpe dem og som er med til at give dem et bredere menneskesyn og forståelse.

Når vi ser på børneperspektiv og demokrati er det vigtigt for os som voksne både at være gode forbilleder, men også vise børnene at vi lytter til dem og at det er vigtigt, det de interesserer sig for. Det gør vi bl.a. igennem vores sporarbejde. Et eksempel kunne være at vi skulle have to temauger, vi havde talt om vi skulle arbejde med kunst, men hos børnene så vi et spor der pegede mod cirkus. Derfor ændrede vi tema og arbejdede med cirkus i to uger, som mundede ud i en cirkusforestilling. Det er vigtigt for, os at vi alle bliver hørt i fællesskabet og at børnene får en oplevelse af processen i at få lov til at bestemme, det kunne f.eks. være når vi skal købe legetøj. Børnene laver også demokratiske processer igennem deres leg. Vi har et byggerum, når legen er i gang i byggerummet, fyldes det med forhandlinger og ideer, uden et egentligt slut resultat, men de demokratiske processer fylder hele rummet.

Vi ser på det enkelte barn og dets perspektiv, vi arbejder med barnets interesser, det gennemsyrrer vores hverdag. Vi så et spor, hvor børnene på den store stue var interesseret i sørøvere. Så fordybde vi os i sørøvere, lavede sørøver hatte, sørøver skib osv. På en anden stue var der et barn der var meget glad for tog, så vi tog ud og kiggede på tog, benævnte de forskellige tog og kørte i dem. På den måde viser vi børnene at vi er oprigtigt interesseret i det de er optaget og vi bygger videre på deres interesser.

Leg i Troldehøj.

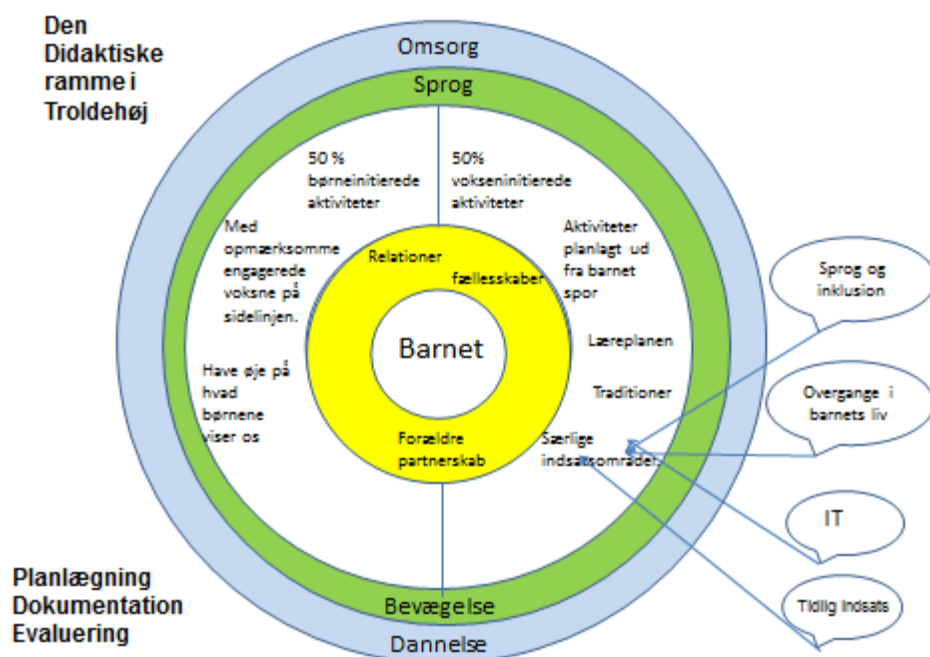
Vi har i Troldehøj delt stuerne op i tre aldersgrupper. Herved kan vi fordybe og differentiere legen mere specifikt ifht. den alder der er på stuen. Vi er også et hus med åbne døre, så børnene har også mulighed for at lege op eller ned, hvis de har brug for det. Derved undgår vi at begrænse børnenes leg på tværs af alder og relationer, men samtidig kan vi ved hjælp af opdelingen også dyrke den leg på den enkelte stue, som tilhører alderen. Vi oplever også, at børnene har nogle forventninger til legen når de skal starte på en ny stue og at de meget hurtigt tilegner sig kulturen. Vi arbejder med at udfolde legen, ikke begrænse den. Vi guider børnene i legen. Vi er bevidste om, at det der måske ikke ser ud til at være en leg, formodentlig altid er det for barnet. Vi kan være med til at skabe ideer til legen, tilfører remedier til legen for at udvikle den, vende tingene på hovedet og også være i stand til at trække os når børnene skal have fred og ro til bare at lege. Legen udspiller sig på mange stadier, i vuggestuen arbejder de f.eks. med imitation og spejling. På midterstuen er det spirende rollelege og udklædning samt dyr og biler der dominerer. På den store stue er det den virkeligt fordybende leg de udvikler på, de kan leve i deres lege univers i flere timer, hvor de lever i legen. De er meget bevidste om de voksnes tilstedeværelse og vi arbejder på at skabe rum, hvor de føler at de kan lege uforstyrret. Vi skal have respekt for børnenes leg og være bevidste om at man godt kan være en del af legen selv om man ikke er aktiv, vi skal også være bevidste om det at man som voksne rent faktisk kan ødelægge en god leg ved at påtvinge nye børn ind i legen, det kan snarere ødelægge den gode leg. Vi understøtter dem også i sproget, da det er en stor del af det at kunne være med i en leg og en god medspiller. Hvis vi ser et barn der står lidt på sidelinien, tager vi barnet fra og laver noget med det, for at tiltrække de andre og vise at det her barn faktisk også er interessant og kan byde ind. Ofte ser vi også at vores børn fortsætter en leg, efter at vi har haft en aktivitet med dem. Vi havde miljøuger og havde lavet hyldebærsuppe. I de følgende dage oplevede vi at børnene plukkede bær på legepladsen og havde gryder og pander, hvor de legede at de lavede suppe. Vi så også et spor hvor børnene lavede pizza, derfor lavede vi et forløb med pizza og burgere, vi bestilte pizzabakker, tegnede det i karton og endte med at lave maden rigtigt. Sidenhen har børnene fortsat legen og den bliver givet videre

til de nye børn der starter.

Læring i Troldehøj.

Troldehøjs læringssyn ser det som en proces i det enkelte barn, men også i fællesskabet. Det er en bevægelse i samspil og samarbejde mellem børn og mellem børn og voksne. Læringen ligger i fællesskabet og relationerne. Læringen ligger der hvor der både er planlagte aktiviteter og indsatser samt den spontane leg.

Vi har en figur der beskriver det således:

Vi ser læring, som noget der foregår dagen igennem. Det er i rutinerne som modtagelse, garderobe, frokost osv. Samtidigt sker læringen også igennem både børne- og vokseninitierede aktiviteter.

Modtagelsen; vi ser børnene, vi hilser på alle med navn (både barn og forældre), de store børn skriver selv deres navn ind. Vi spørger ind til hvad de laver udenfor institutionstid. De lærer om tidsperspektiv (hvornår bliver jeg hentet), følelser, selvstændighed, adskillelse for så at kunne indgå i nye relationer.

Garderobe; øver sig i at tage tøj af og på, sprog vi italesætter og benævner, sociale relationer. De hjælper hinanden og de venter på hinanden. Der bliver lært selvhjulpenhed, grov og fin motorik og selvtillid.

Frokost; sprogligt, vi taler om hvad vi spiser, benævner mad, bestik osv. Vi konverserer igennem frokosten. Motorisk, vi smører mad, kravle op og ned på skammel. Socialt, vi er en gruppe, en del af et fællesskab og vi hjælper hinanden. Sanseligt, nye smagsoplevelser, dufte, farver og former.

I Troldehøj ser vi den optimale fordeling af børne- og voksen initierede aktiviteter, som en 50/50 fordeling. Vi arbejder med barnets spor og tager udgangspunkt i hvad der interesserer dem. Vi er nærværende og har en oprigtig interesse på deres nysgerrighed. Aktiviteterne skal være på niveau med barnet og det er vigtigt at vi mærker efter hvornår vi skal trække os og hvornår vi skal hjælpe til for at udvide deres interesse. Vi hjælper med at skaffe det de har brug for, for at legen og læringen kan udvikle sig på deres præmisser.

Vi har et årshjul, hvor vi tilrettelægger forløb med læring. Det er f.eks. miljøuger, idrætsuger, find foråret, em-

neuger som skifter fra år til år. Vi tager i åben hal om sommeren, vi tager på Dyregården i løbet af året. Vi bruger naturen i nærmiljøet. Udover dette er der den spontane leg; genbrugte juletræer, som bliver brugt til huler eller juleaften hvor træet pyntes med sandting samt børnenes spor, som f.eks. kan være pizza, så laver vi et pizza forløb, som munder ud i en middag, hvor vi leger pizzeria.

Børnefællesskaber i Troldehøj.

Det vigtigste for børnene er at være en del af fællesskabet og at have nogle gode kammerater. Der er fællesskaber i fællesskabet og vi skal være med til at hjælpe dem med at være en del af fællesskabet. Vi skaber fællesskaber både igennem den spontane leg, vokseninitierede aktiviteter og børneinitierede aktiviteter. Vi ser fællesskaber på de enkelte stuer, men også på tværs af huset, det er vigtigt for os, at vi i løbet af året har projekter på tværs, således at børnene danner fællesskaber med børn fra andre grupper.

Fællesskaberne starter hovedsagligt på barnets stue, vi har opdelt dem i 0-2, 2-4 og 4-6 år. Her ser vi på sammensætningen af børnegruppen og når barnet rykker til en ny stue, ser vi på relationerne og rykker som regel altid barnet sammen med en ven. Vi er meget opmærksomme på børnene og vi ser dem som kompetente børn, som skal udvikle sig og mærke efter og danne nye venskaber. Hvis de er udfordret går de voksne ind og støtter op. Vi giver dem hjælpen til at komme videre til nærmeste udviklings zone.

Vores pædagogiske udgangspunkt er afhængigt af det enkelte barn. Vi byder alle velkomne, således at de føler sig som en del af fællesskabet. Til samlinger er vi opmærksomme på hinanden og vi har et ønske om at de voksne ser børnene. Det er vigtigt at vi alle ser børnene, på stuemøder tager vi børnene op, for at se om alle er en del af et fællesskab.

Ved planlægning af emneuger og andre aktiviteter tager vi hensyn til gruppedannelser, vi laver mindre fællesskaber i det store fællesskab, vi tager hensyn til relationer og udvikling.

På Haletudsestuen ser de venskaber hen over bordet. De laver sange med navn, giver børnene opgaver, hvor de skal hjælpe de andre. På de større stuer kan f.eks. lave danseforløb eller yoga, hvor man som barn så indgår i et andet fællesskab og møde nye relationer. Vi skaber også plads til de små fællesskaber, hvor børnene kan fordybe sig i legen og relationen, da det som sagt er kammeraterne der er det vigtigste. Sidst men ikke mindst hjælper vi også til med fællesskaber udenfor institutionstid i samarbejde med forældrene, det kan være legelister, hjælp med at få kontakt til spontan legeaftale og den lille dialog med forældrene om hvem deres barn har leget med i dag.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Læringsmiljø i Troldehøj.

Vores struktur i huset gør at vi kan fokusere mere på en smallere aldersgruppe, således at vi kan indrette læringsmiljøet mere specifikt på udvikling indenfor netop den aldersgruppe. Vi har også haft besøg af indretningsarkitekt Susanne Staffelt, som har været med til at udvikle vores gruppe rum samt fællesrum for at udvikle læringsmiljøet. Hun udviklede også et tårn, som giver børnene mulighed for selv at kunne tage de materialer de skal bruge i deres kreativitet.

Vi har alle været nede at kravle rundt i huset for at se det i børnehøjde.

På stuerne har vi lavet rum i rummet som signalere, hvad rummet skal bruges til. Det kan være stillezone til læsning, dukkekrog, bil lege, spille bord til puslespil eller magneter, købmand, byggerum osv. På vores legeplads har vi også arbejdet med at lave uderum, der er både plads til den fordybende leg, slottet til fantasilege (vi oplever at børnene døber de forskellige læringsrum ved navn, bladhulen, slottet m.m.).

Vi har også opdelt både ugen samt den enkelte dag. Mandag har vi udedag, hvor alle børn er ude på legepladsen. Tirsdag har vi fællessang, hvor hver enkelt stue har en måned ad gangen, hvor de finder flere forskellige sange vi synger sammen. Torsdag har 4-6 års stuen tur dag og fredag har vi ude/naturdag, af og til med bålmad. På stuen har vi også lavet en struktur, således at der er en voksen der har fordybelse, en der går ud og en der tager sig af bleer, telefon og andet.

Vi ændrede pædagogik for fem år siden, hvor vi var med i et udviklingsforløb med støtte midler fra BUPL. Her brugte vi Trine Munksøe, som gav os læring om måden at arbejde med barnets spor. Vi gik fra at alle skal lave det samme til at se hvad det enkelte barn interesserer sig for og derfra udvikler og eksperimenterer vi med det. Eksempel; vi har set at en gruppe børnehave børn er meget interesseret i pokémon kort. Vi begynder at lave pokémon perleplader, de voksne spørger nysgerrigt ind til kortbytning, vi går på pokémon skattejagt.

Vi eksperimenterer med processen, ikke resultatet og vi giver børnene mulighed for at eksperimenterer og sanse samtidig med at vi hjælper dem med at finde materialerne. Herved understøtter vi barndommen i ikke at have så mange regler.

Læringsmiljøerne understøttes også i rutinerne. Og vi arbejder bevidst med den læring der foregår konstant

gennem barnets hverdag. De er f.eks. med til at dække borde, det er en hyggestund, men også med et stort læringspotentiale, tælle, ord, motorik. På Krudtuglestuen dækker børnene også bord med navneskilte, her er den spirende læring til bogstaver.

Jf. også afsnittet om læring ifht. rutiner. Udover dette giver vi også mulighed for læring med digitale redskaber, vi har haft digitale emneuger, hvor vi har leget finde leg med go pro kamera, undersøgt naturen med elektronisk kikkert, lavet baner med små robotter. Vi har fået installeret et interaktivt gulv med 100 læringspil, som børnene aktivt bruger, både bevægelse og kendskab til it.

Udendørs tilbyder vi også børnene forskellige aktiviteter, vi har løbe cykler og cykler, som bliver flittigt brugt. Vi har rulleskøjter, bold og boldbane, græs til leg, huler, balancebane, træer der kan klatres i, trampolin. Vi prøver at skabe diversiteter i paletten af lege og læringsmiljøer.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring.

Forældre samarbejde i Troldehøj.

Forældrene er en af vores vigtigste samarbejdspartnere, når det handler om udvikling og kendskab til det enkelte barn og dets familie.

Vi oplever ofte at hjemmesiden er det første møde med daginstitutionen, den skal derfor være opdateret og oplysende, således at forældrene får et klart billede af hvem vi er. Vi tilbyder også rundvisninger og en velkomstfolder, hvor vi fortæller om vores forventninger til samarbejdet samt hvad de kan forvente af os som institution.

Ved opstart i Troldehøj taler vi med forældrene om deres barn og dets behov og vi ser det som et samarbejde mellem personalet og forældrene at give de bedste mulige udviklingspotentialer. Vi arbejder med ugeplaner, skriver om hverdagen i bøgerne og så syntes vi også de små daglige samtaler er vigtige.

Vi samarbejder omkring det hele menneske, så derfor er det vigtigt at familierne kan komme og tale med os, om hvad der rør sig i familien, således at vi kan støtte barnet bedst muligt med den viden vi har. Vi har en pligt til samtale også den svære og vi har en gensidig tillid til at alle omkring barnet vil barnets bedste.

Vi tilbyder årlige samtaler, overleveringssamtaler, et forældremøde om året, familiedag, Lucia og sommerfest, daglig småsnak omkring barnets hverdag eller ved akut opstået problemer, står vi også altid til rådighed. Vi holder møde for de forældre der har kommende skolebørn og så selvfølgelig det allerførste møde med vuggestuen, hvor vi får den vigtige information om barn og familie, hvor en vigtig del af samtalen også er forventningsafstemningen. Vi prøver at drage forældrene ind, både hvor det kan være de mere alvorlige samtaler, men også til festlige anledninger, som er med til at bidrage til en god stemning samt tryghed. Vi har også udarbejdet en folder der kan bidrage med gode ideer til sprog arbejdet hjemme, vi arbejder med

TRAS og Rambøll hånden og hjertet, som vi bruger i dialogen med forældrene, når vi skal tale om barnets trivsel og sprog.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner i Troldehøj.

Vi har ad to omgange været på kursus omkring inklusion gennem Tine Basse Fisker. Vi har selv haft oplægsholder på p-lørdag samt deltaget i kommunalt regi.

Vi arbejder med to redskaber vi arbejder med for at sikre at alle børn bliver inkluderet. Vi arbejder med trafiklys rød, gul, grøn hvor vi ser hvilken kontakt det enkelte barn har til alle voksne på stuen. Vi skal i gang med at arbejde med et skema, hvor vi ser om alle børn har relationer til andre børn.

I Troldehøj arbejder vi med hele familien, hvis vi oplever et barn med udfordringer, kigger vi derfor også på hvad der foregår hele vejen rundt om barnet for at kunne hjælpe bedst muligt. Vi afholder samtaler med familien og personalet står altid til rådighed, hvis barn eller forældre har brug for at tale med os. Vi benytter os af de fagprofessionelle samarbejdspartnere vi har, for at kunne hjælpe barn/familie. Det kan være sagsbehandlere, sundhedsplejerske, psykolog, høre/talepæd. Osv.

Vi arbejder også med et konsultativt team, hvor vi får besøg af dem hver anden måned i to timer. Her kan vi tage problematikker op anonymt. Vi har et tværfagligt råd vi kan benytte samt brug af pædagogisk vejleder.

Vi ser altid på udviklingen hos det enkelte barn og har fokus på den nære relation med barnet. Hvis vi ser det nødvendigt, udarbejder vi handleplaner i samarbejde med ppv. Vi har også arbejdet med en model der hedder kompetencehjulet, hvor pædagogen ser på de kompetencer barnet har, således at vi ser det positive i stedet for det negative.

Vi arbejder altid på at alle børn i Troldehøj skal have mulighed for at være en del af fællesskabet. Men samtidig er vi også bevidste om at nogen gange kan et barn have brug for at være alene og det skal vi skabe plads til.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.

Sammenhæng fra Troldehøj til børnehaveklassen.

Overgangen fra børnehave til skole er fastlagt i bestemte rammer for hele Albertslund.

[\overgangskatalog-universel.pdf](#)

Vi gør det således:

Vores SFO børn stopper 1. maj. Herefter står vi med en ny gruppe af ældste børn på Krudtuglestuen. I løbet af forår og sommeren finder de deres nye roller på stuen og så starter aktiviteterne op stille og roligt i slut august.

De kommende skolebørn laver forskellige aktiviteter hen over året både her i huset men også på tværs med andre institutioner. Vi kommer meget ud på cykelture i nærmiljøet samt deltager i diverse cykellege og cykelløb. Vi tager til miniscience på Herstedhøje, i uge 41 løber de ældste børn en længere rute samtidig med skolernes motionsdag. Vi tager på miniplanetariet her i Albertslund. I løbet af foråret bliver der arbejdet med barnets bog. Vi tager på besøg på skoler og SFO. Vi holder idrætsdage med to andre institutioner.

Krudtuglestuen, som er stuen for de ældste børn, er indrettet til at børnene begynder at sidde og spille regelspil, læser i bøger, legeskriver, mulighed for længerevarende fordybende aktiviteter. Vi holder samlinger, vi arbejder med Trin for Trin.

Krudtuglestuen slutter af med en galla fest, hvor det kun er skolebørnene der bliver inviteret med. Det er den store dag de ser frem til og er meget stolte af at deltage i.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Troldehøj og nærmiljøet.

Voksne og børn i Troldehøj er meget glade for at komme ud i den levede verden, derfor har bl.a. Krudtuglestuen fast tur dag torsdag. Men alle i huset benytter sig af det nærmiljø vi har.

Vi går ture til Hedemarkens bibliotek, hvor børnene både kan lege, men også finde bøger til at tage med tilbage til institutionen. Vi har også vores eget lille bibliotek, hvor hovedbiblioteket leverer bøger til.

Vi har en Dyregård, som vi ofte går en tur over til. Børnene kan komme helt tæt på dyrene eller hoppe i halm. På gården afholder vi også dyregårdscamp en gang om året, hvor vi tilbringer en hel dag. Vi fodre dyrene, henter æg osv.

Om sommeren tager vi i åben hal i Glostrup hallen. Her kan børnene blive udfordret på nye måder med et væld af idræts tilbud. Vi hopper på air track, spiller badminton og bordtennis, klatre på forhindringsbane og spiller bold.

Vi har inviteret gymnastikpiger forbi til at hjælpe børnene med at lære at lave en salto på trampolinen eller en vejrmølle på madrassen.

I efteråret afholder vi miljøuger, hvor vi går ud i nærmiljøet og samler skrald eller går på tur for at finde frugt og bær vi kan lave mad af. I slutningen af ugerne inviterer vi til familiedag, hvor vi tilbereder kager af frugten og en suppe af f.eks. en høne fra Dyregården.

Vi har også arrangementer, hvor vi inviterer forældre eller bedsteforældre til at komme og spille for børnene. Til Lucia har vi f.eks. et forældrepar der spiller fløjte og guitar.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø i Troldehøj.

De fysiske rammer for vores dagtilbud er fantastiske, vi har et gammelt hus med fejl og mangler, men med dejlige rum, en kælder og en fantastisk have og udenoms omgivelser. Vi har brugt en indretnings arkitekt for nogle år siden, Susanne Staffelt, for at optimere vores rum. Derfor er stuerne opdelt, således at rummet i rummet signalere hvad det skal bruges til. Der er både stille rum og aktivitets rum, en kælder med trampolin, klatrevæg og balance bomme. Legepladsen er meget stor og med mange legemuligheder, både hvor børnene kan lege i fred og fordybe sig i legen, men også med plads til leg hvor de voksne er i nærheden. Både hus og legeplads er indrettet således at det signalere om det er vuggestuebørn der kan lege her eller de ældre børn. Det sidste vi har fået lavet er en sandkasse med legehus til vuggestuen.

Det psykiske miljø i vores hus er noget vi arbejder meget bevidst med. Vi har igennem på vores personale dage arbejdet med konsulenter omkring samspillet mellem både de voksne og mellem barn og voksen. Det har bl.a. været Anja Grøndahl og Tine Basse Fisker. Hvor vi på voksen plan har arbejdet med kommunikation og refleksion. Når vi arbejder med det psykiske børnemiljø er vi meget optaget af arbejdet med empati og respekt. Vi går ned i børnehøjde i konflikter, vi får børnene til at læse hinandens ansigts udtryk, vi spørger ind til hvad der er gået forud for eksempelvis en konflikt. Vi arbejder med Trin for Trin.

I Troldehøj ser vi alle børn som børn, og vi ser børnene som de individer de er. Men viser også vej til at lære at man samtidig er en del af fællesskabet. Vi arbejder i mindre grupper, hvor der er plads til at se hvad børnene er optaget af og vi bygger videre på deres interesse.

Eksempel; vi har et barn der er udfordret på mange udviklingsområder, men vi har opdaget at han har en interesse for tog. Vi vælger at tage ham plus et andet barn ud for at se på tog. På turen ser vi fem forskellige tog. Vi taler om dem og sætter navne på de forskellige tog. De næste par dage taler barnet meget om godstog.

Ovenstående er et eksempel fra vores hverdag på hvordan vi griber barnets interesse, som er med til at skabe relationer og udvikler sproget.

Det æstetiske udtryk i huset kan være den kunst vi hænger op efter vi har haft kunstuger. Det kan være billeder vi hænger fra vores cirkusuger. Det er både fint at kigge på, men også et oplæg til at forældrene kan tale med deres børn om oplevelserne.

På gulvene har vi lavet hinkeruder med tape, vi har også lavet linier med tape for billedeligt at vise at man ikke må gå længere med sko på. Vi har klippet paphænder ud for at vise, at børnene skal vaske hænder når de kommer og går. Vores dukkekroge er lavet som små rum ved siden af stuen, så børnene føler at de

er i et rigtigt lille rum, som invitere til nogle gode lege.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Troldehøjs arbejde med den alsidige personlige udvikling.

Vi tænker hele dagens gang som en del af arbejdet med den alsidige personlige udvikling samtidig med at vi har et årshjul, hvor vi også er bevidste om vores planlægning af årets gang, dækker så alsidigt og bredt i forhold til emnet. Det er både i hverdagslæringen som toilet, garderobe og frokost, men også i de planlagte aktiviteter.

Vi er gruppeopdelt, men har i løbet af året, aktiviteter hvor vi arbejder sammen på tværs af huset, således at børnene får nogle fællesskaber med børn i alle aldre og kulturer. Vi tager sammen på koloni to gange om året, hvor vi kører ud og hjem samme dag og får nogle fantastiske naturoplevelser store som små. Vi har idrætsuge to gange om året, forår og efterår. Her er børnene også delt i grupper på tværs af huset. Vi laver f.eks. forhindringsbane og løb og barnet deltager på det udviklingstrin det er, men kan samtidig blive udfordret tilpas. Vi har fællesbusture til påske går vi ud og finder påskeæg to og to, en stor går sammen med et mindre barn, vi tager samlet til børnefest-ugen. Vi har også små samlinger i huset, det kan være musik dag tirsdag formiddag, julekalender i december måned, fælles maddag i september.

I hverdagen er vi også ofte fælles, vi er et hus der arbejder med åbne døre, børnene har kendskab til hinanden og de er altid velkomne på alle stuerne.

I sommerferien er vi slået sammen som en gruppe, vi er lidt færre både børn og voksne, men det er hyggeligt og det giver mulighed for at lære hinanden bedre at kende. Her tager vi også på fællesture.

Vi kigger altid på det enkelte barn og i forhold til at understøtte barnet tager vi altid udgangspunkt i barnet. Vi gør det bl.a. gennem vores sporarbejde og vores inklusionsredskab med grøn, gul og rød. Vi ser børnene, hvor de er og vi lader dem få den tid de har brug for, for at kunne udvikle sig. Hvis vi ser et barn der har en manglende tro på sig selv, tager vi dem med og guider dem igennem deres udfordring. Vi giver os ekstra tid og har fokus på det enkelte barn hvis vi ser nogle udfordringer. Vi hjælper dem med at tro på at de godt kan selv. Det kræver et godt kendskab både til barnet og familien og derfor foregår det oftest i samarbejdet med familien.

Udvikling af;

Engagement.

Vi tager udgangspunkt i det barnet er interesseret i. Vi har emneuger som kan være ud fra en interesse som vi har set hos børnene, denne gang var det cirkus. Det kræver også at den voksne viser engagement og begejstring for at få børnene med. Når de voksne synes det er sjovt smitter det som regel af på børnene. Det er også vigtigt for os at der skabes mulighed for fordybelse sammen med den voksne.

Livsduelighed. (udforske og erfare sig selv).

Vi arbejder med at stille krav, som børnene kan leve op til. Vi hjælper dem i retningen mod den nærmeste udviklingszone. Vi sørger for at have redskaberne til at de lære f.eks. at cykle, puslespil, trampolin til hop, male redskaber osv. Vi understøtter børnene i at nå videre i deres udvikling, de sejre i deres eget liv og det støtter vi dem i hele tiden, helt ned i de små processer. Vi møder barnet i øjenhøjde og ser på deres kompetencer og understøtter det enkelte barn, det er vigtigt at de føler at vi har brug for dem i fællesskabet.

Gå på mod/vedholdenhed.

Vi hjælper barnet til at blive i legen i længere tid f.eks. ved at tilføje noget nyt til legen. Vi arbejder med at se, hvordan det enkelte barn kan få mulighed for et alternativ for at kunne fordybe sig, en anden leg eller en anden interesse, det er vigtigt at vi ser hvad der optager det enkelte barn. Ved måltidet siger vi også at det er ok de ikke vil spise, men at de skal blive siddende og konversere med kammeraterne. Vi er gode til at arbejde med det enkelte barn der udfordringer og tage de hensyn til barnet det kræver, men samtidig stiller vi også krav. Vi prøver at finde en balancegang mellem at stille krav og tage hensyn. Vi hjælper dem til at klare udfordring og øve. Vi sætter ord på det for dem. Vi hjælper dem til at føle sig trygge i det de laver. Vi anerkender, at det er ok at være utilfreds, vred osv. det er med til at lærer dem at rumme de følelser de besidder og vi mener det er rigtigt god læring at rumme de mange følelser barnet har.

Deltagelseskompetence.

Vores spor arbejde. Vi ser på hvad de er optaget af og giver dem mulighed for at fordybe sig i det. Vi tager udgangspunkt i deres interesser, arbejde med paprør, blade der falder ned, fuglekugler, bygge huler og meget andet. Læringen sker i legen og de får lov til at videreudvikle den. Vi tager den skridtet længere... Børnene er også meget opmærksomme på hvad kammeraterne er optaget af og interesseret i. Eksempel: L sider stille og læser bog med pædagog P om prinsesser, efterfølgende laver de prinsessekroner sammen. Sidenhen tør hun selv hive lim, tape og tusser frem og kreere kroner.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Troldehøjs arbejde med den sociale udvikling.

Vi har igennem vores struktur og stueopdeling i huset lavet et læringsmiljø der understøtter de sociale fællesskaber som giver mulighed for at udvikle empati og relationer. Vi deler os op i små grupper med børnene, hvor vi kan fordybe os i deres spor. Børnene udvikler en fælles interesse, som de viderebringer ind i legen. De voksne skaber rammerne for det gode samspil og de trygge relationer. Fællesskaberne kan også udspringe af de grupper de sidder i når vi spiser, her har vi også et fælles fokus og får nogle gode samtaler rundt om bordet, det giver en ”os” følelse. Under det pædagogiske grundlag beskrev vi hvilke arbejdsredskaber vi brugte for at sikre at alle børn er en del af fællesskabet, jvf. dette.

Vi arbejder, på hver enkelt stue, med at spejle børnene. Vi sætter ord på for dem; ”prøv at kigge på ham/hende, ser han ked ud af det?” Vi italesætter konflikter og lærer børnene at aflæse de andre. Vi lærer børnene at sige stop, når de føler at noget overskrider deres grænse. På 4-6 års stuen arbejder de med Trin for Trin, for at lærer børnene om at aflæse ansigts udtryk og følelser hos andre og et styks personale fra den gruppe har været på kurset Spillerum.

Ifht. relationer ser vi både på gruppen, men også de enkelte børn. Ved overflytninger til næste stue er vi opmærksomme på relationerne børnene imellem og flytter som hoved regel børnene sammen med gode kammerater. Som voksne er det også vigtigt for os at indgå i den ærlige relation, være autentisk og vise oprigtig interesse for barnet, lytte og afvente, deltage aktivt i børnenes aktiviteter, men også vise hvad vi syntes er spændende, for når vi selv har en interesse smitter det af på børnene.

I Troldehøj har vi børn fra mange forskellige kulturer og sociale lag. Men vi ser som udgangspunkt på det enkelt barn og de ressourcer de bidrager til i fællesskabet. Vi ser det som en force for hele børnegruppen at der er en diversitet hos os, hvor vi alle kan lære af hinanden. Ved at arbejde med vores sporarbejde, er børnene med i den demokratiske proces om hvad det vi skal beskæftige os med. Det kunne eksempelvis være emnet pizza. De voksne så et spor, hvor børnene legede pizzeria. De voksne udvidede legen, som endte med at børnene bagte deres egne pizzaer. Vi kan dog også gå mere konkret til værks. F.eks. skulle en af stjerne have nyt legetøj. De satte sig ned med børnene og fandt sammen med dem ud af hvilket nyt legetøj de gerne ville have. Eller noget så simpelt som en samling med sange, børnene er med til at bestemme hvad der skal synges og hvis der er et ønske om, at synges den samme sang to gange, så gør vi det.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Troldehøjs arbejde med kommunikation og sprog.

Kommunikation og sprog, her er vores vigtigste arbejdsredskab, erfaringsdannelse, som billedet ovenfor italesætter, det er et billede af en pipe, det er ikke en pipe. Når vi har den tanke med os i vores sprog arbejde bliver vi bevidste om at børnene skal ud og erfare verdenen for at tilegne sig sproget.

I hverdagen er vi meget opmærksomme på at vi sætter ord på alt hvad der foregår, det kan være spisning, skiftning men også spejle barnet når det viser os hvad det vil, vi hjælper ved at gå ind og sætte ord på for

barnet, ved at se på hvad de vil. Det kan f.eks. være således; barnet kører med en traktor, den voksne siger du kører med den store traktor, jeg kører med den lille traktor. Eller

det kan være at barnet tager en ko og siger vov vov, så gentager den voksne og siger ja det er en ko og den siger muh. Vi sætter ord på deres handlinger og følelser, som en slags oversætter. I vuggestuen kan de også synge det de gør f.eks. så hopper vi, så drejer vi. Således at sproget kommer ind gennem den fysiske handling.

Vi arbejder med at der er tid til kommunikationen, vi laver korte og tydelige sætninger og en besked ad gangen. Vi sørger for at være nærværende og til stede og støtter op om det enkelte barns interesse. De voksne er lyttende og nysgerrige sammen med børnene. Vi stiller spørgsmål til dem for at hjælpe dem med at selv kunne få ideer, men også får at udvikle sproget.

Personalet er selv opmærksomme på at de er rollemodeller for børnene, ved at være bevidste i deres måde at kommunikere på og ved selv at have et varieret ordforråd, lave sætninger og igen spejle det barnet har sagt samt spørge ind til deres fortælling. Det kan vores praksisfortælling tydeliggøre.

Praksisfortælling fra Troldehøj

En 4årig dreng, J, kommer hen og sidder sammen med den voksne på bænken. På bordet ligger en legetøjslange. J begynder at lege med slangen.

Voksen: "Er du så bange for slanger?"

J, 4 år: "Nej. Og heller ikke tigere"

J, 4år: "Faktisk må man ikke gå for tæt på tigere. For de kan bide"

Voksen: "Ja det er rigtigt. De kan godt være farlige. Har du set en i zoologisk have?" 2 andre børn deltager i samtalen

C, 4år: "Men faktisk er L i zoologisk have i dag"

S, 3år: "I zoologisk have kan man se ulve"

Voksen: "Ja, man kan bl.a. se ulve, tigere og krokodiller"

C, 4år: "Jeg har faktisk også prøvet at være i krokodillezoo"

Voksen: "Wow. Så du så mange krokodiller?"

C, 4år: "Ja! Men jeg rørte dem ikke. Det må man ikke, for de kan bide"

I Troldehøj tager vi udgangspunkt i de forskellige aldersgrupper og arbejder derfor på forskellige måder på hver stue, men grundlæggende med det samme udgangspunkt, sætte ord på, være nysgerrige, spejle barnet, stille spørgsmål og give dem tid til at svare.

Vi synger, vi laver rim og remser, vi har samlinger. Om tirsdagen har vi fællessang, hvor hver stue på skift står for planlægningen af denne med nye sange. På Krudtuglestuen har man bl.a. en radio leg, hvor de sidder sammen alle børnene, et barn bliver sendt ud, medens et andet bliver gemt under et tæppe. Når det første barn kommer ind igen, skal det finde ud af hvem der gemmer sig, bl.a. ved spørgsmål. Der bliver flittigt lavet gåder og vittigheder og fjollerier med sproget. Vi læser bøger og taler om det vi ser og læser.

Vi går meget på ture ud af huset netop for at begrebsliggøre sproget. Det kan være en tur på Dyregården for at se dyrene, koloni hvor de f.eks. står i vandet og leger med vand og kaster med sten.

Nogle af de redskaber vi bruger i vores arbejde med sproget er bl.a. Trin for Trin, TRAS, Hånden og Hjertet fra Rambøll.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Troldehøjs arbejde med krop, sanser og bevægelse.

Læringsrummene i Troldehøj indbyder til bevægelse. Både inde og ude. Her det igen de voksne der er de gode rollemodeller og deltager aktivt i samspillet med børnene samtidig med, at de hele tiden er bevidste om det enkelt barn og dets nærmeste udviklingszone.

Indenfor har vi rytmik kælder, puderum, byggerum hvor der også er et inter aktivt gulv med mange bevægelsesspil. Vi har trampolin i kælderen, ribber, balancebane og hoppe madrasser. Vi har indendørs gyngesæde samt et lille bevægelsesrum. Vi bruger også de ting der er i huset som en invitation til bevægelse, det kan være trip trap stolene de kravler op og ned på, de kravler selv op på skiftebordet, kravler op på legebordet for at kunne kigge ud på legepladsen. Vi flytter om på stuen for at skabe plads til bevægelse. Vi har et tårn indenfor, hvor de kan stå på hovedet, de voksne står også på hovedet sammen med dem, hvis det er det børnene er interesseret i.

Vi har danse forløb indenfor og af til yoga forløb, det ene er med til at øge aktiviteten det andet til at give fred og ro til sjælen. Vi taler også om kroppen og har lavet øvelser hvor vi ruller med tungen, rokker med ørerne. Vi tumler med børnene, vender dem på hovedet, bader om sommeren osv.

Udenfor har vi som sagt en skøn legeplads. Vi har løbicykler til alle aldersgrupper, diverse cykler samt medbragte cykler hjemmefra. Der bliver lavet cykelture ud af huset, men også cykling fra morgen til aften inde på legepladsen. Vi deltager aktivt i de cykel arrangementer der bliver lavet på kommunal basis, det være sig De små cykler og en cykel uge hvor man bl.a. har cykel stop leg og tager ned på Legeteket på deres cykelbane.

Der er gynger, rutsjebane, balancebane, bakker og nedgravet rør i bakkerne til at løbe igennem. Der er materialer der kan skubbes og trækkes med som f.eks. juletræer og dæk. Der er træer til at klatre i, med afmærkning af hvor højt man må klatre (og ellers taler man med en voksen). Vi har rulleskøjter, løbehjul og motorcykler, sjipte torve, hockey og fodbold, som der altid er mulighed for at få ud. Vi har et udendørs værksted, hvor børnene kan hamre og save. Om vinteren (hvis den kommer) kælker vi. Når foråret kommer rykker vi sanglegene udendørs eller laver fangeleg. Vi rykker madrasser og trampoliner ud og øver kolbøtter, vejrmøller og saltoer. Vi laver forundringsting og hænger dem op i træerne. Udover dette er der mange sanser elementer på legepladsen som vand, sand, mudder, grankogler, sten, plantering af diverse grøntsager, blomster og krydderurter, bålhytte og sansning af årstiderne.

Vi har idrætsuger to gange om året. Hver dag i idrætsugen har vi tre discipliner, som børnene skal igennem, det kan være længdespring, rispose kastning, boldkastning, stafet o.a. Vi starter dagen med en danse opvarmning og slutter ugen af med hjerteløb, som er delt op i tre niveauer alt efter aldersgruppe.

Vi tager på ture til Kuben på Frederiksberg, hvor der er rig mulighed for motorisk udfoldelse på den økologiske indendørs legeplads. Vi tager på koloni, hvor børnene dagen lang kan stå i vandet og kaste med sten. Vi tager på Herstedhøje, vi løber op af bjerget, vi spiller fodbold og fanger med fiskenet.

Der er også mulighed for børnene til at kunne finde ro og trække sig. Der er mange små rum både ude og inde. På legepladsen leger børnene meget i små grupper rundt omkring og bag buske og bakker er der rig mulighed for bare at være sig selv. Indenfor har vi puderum, dukkekroge, tårnet og det lille bevægelsesrum i vuggestuen. Vores børn er gode til at søge de små rum, hvor der er plads til fred og ro og fordybelse. Vi har haft yoga forløb i kælderen med afslapningsmusik, hvor det bliver meget tydeligt, at børnene får mærket sig selv. På Myretuen kan det være meget aktivt i midterstunden, inden vi går ud, så her er vi begyndt at samle børnene i en gruppe. Vi sætter meditations musik på og så ligger de ned og slapper af. På Krudtuglestuen er det muligt for to børn at blive indenfor midt på dagen, hvor de andre er ude. Det skaber noget ro og plads til fordybelse.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Natur, udeliv og science i Troldehøj.

Vi har en helt igennem fantastisk natur legeplads til vores børn. Den er meget stor og med mange muligheder for at lege uden at man som barn føler sig overvåget. Vi har mange store træer, legehuse som ligger inde bag buskadset og rør gravet ned under bakkerne. Vi er i gang med at skabe en mindelund med frugt træer, som vi har fået i gave fra de børn der er startet i skole. Vi har lavet en lille afdeling, hvor vi sætter frugt buske så børnene selv kan gå og nipse til frugten. For enden af grunden, inde i skoven er der lavet en balancebane. Vi har også et bur hængende dernede, hvor vi kan ligge døde dyr vi har fundet, således at børnene kan følge forrådnelses processen, naturens gang. Vi har en gammel legeplads, som er døbt slottet. Der er en lille vuggestueafdeling med legehuse og sandkasse. Der er asfalteret rundt om huset, således at de kan cykle og køre på rulleskøjter, løbehjul o.a.

Natur. Vi bruger vores udeareal, legepladsen samt nærmiljøet meget. På legepladsen kan de møde diversiteter i naturen, f.eks. temperaturforskelle inden for et lille område (sol/skygge). Forskellige underlag; sand, mudder, græs, grus, asfalt. Legepladsen inviterer også til at få et forhold til insekter og dyr. Vi arbejder også på at invitere flere arter. Vi laver fuglekugler, som tiltrækker både fugle og egern. Vi har insektbo, som vi har lavet i et naturforløb og vi dyrker blomster.

Vi dyrker kartofler om sommeren og planter solsikker for at følge væksten, vi har terrarier og vi har fuglehuse

hvor vi af og til oplever, at der er unger i.

I september måned arbejder vi med jord til bord. Vi affaldssortere, her går vi ud og finder affald og derpå sorteres det i tre bunker, som vi graver ned, for at grave dem op året efter og se hvordan noget forgår og andet ikke kan nedbrydes. Vi finder mad i naturen og tilbereder det over bål.

Udeliv. Vi har et super samarbejde med vores natur vejleder i Albertslund, Inge. Her har vi været på fugleforløb, vandhulsforløb og nisseforløb i nærmiljøet.

Vi arbejder med et emne om foråret, som hedder find foråret. Vi bruger tre dage hvor vi hhv. går en dag på Dyregården, hvor vi fodre dyrene, samler æg fra hønsene og leger i halm ballerne, har en dag i skoven hvor vi bygger huler og så har vi en dag hvor vi kigger efter forårstegn på legepladsen.

Vi har en natur/udedag om fredagen. Her er der bl.a. mulighed for at starte bålpladsen op eller få sat gang i en natur aktivitet, såsom fuglekugler.

Når vi er på koloni to gange om året oplever børnene forskellige miljøer, nogle gange er vi ved vand og strand andre gange er det Herstedhøje, Dyrehaven eller den lokale skov. Vi giver dem mulighed for at opleve varierede biodiversiteter.

Science. Vi deltager i de aktiviteter som man i Albertslund kommune udbyder, det er bl.a. mini science, hvor en pædagog havde en skyggeleg med, og mini planetariet. Vi har også en undersøgende tilgang til det i huset, hvis børnene er nysgerrige på noget, går de voksne med deres nysgerrighed og undersøger hvad der sker. Vi har puttet vingummier i vand for at se hvordan de udvider sig, vi laver vandleg i vuggestuen. Vi laver sæbebobler sammen med børnene. Vi kan lide at eksperimentere, Krudtuglestuen har lavet et sennepseksperiment med snegle. Vi har et projekt "fra jord til bord" over 3 uger.

Praksisfortælling om sennepseksperimentet.

I dag har alle børnene været ude og samle affald. De små inde på legepladsen og de store børn uden for børnehavens matrikel.

Vi har nu samlet og sorteret det, og skal til at grave det ned i jorden i 4 huller:

organisk- papir/pap - metal og - metal

Da vi graver det gamle hul med organiske ting op, opdager børnene, at der er mange regnorme og ikke så mange regnorme i de andre huller.

Børnene tager dem op, og kigger på dem, holder dem ud fra kroppen.

Vi kommer til at snakke om hvad regnorme lever af.....Kommer i tanke om, at jeg har købt sennepspulver ind til et science forsøg om "Hvor mange regnorme er der ca. på en m²"(set i fjernsynet).

Jeg spørger ungerne om vi skal prøve at se hvor mange regnorme der er inden for 1m²? jaaa, det vil de gerne.

Fortæller at vi skal bruge Snor, 4 teltplokker og en vandkande med vand, en dåse med sennepspulver.

De bliver elle vilde, jeg kigger på den anden voksne hun er med, tager 5 børn med ind og henter tingene. Da vi kommer ud kommer de andre børn løbende imod os. Vi får bygget banen op og vander med sennepsvandet.

Vi venter spændt

Vi har også hentet et kar med vand, da vi ved, at processen er smertefuld for regnormen.

Vi ligger på jorden, sidder på hug eller står og kigger og lige pludselig sker det, en regnorm står lige op, se, se straks bliver den trukket op. endnu en.... de bliver studeret, Der lyder en iver tør du tage den, prøv at holde den, se mig, se mig...

Under 10 minutter har vi 50 regnorme, der er en af børnene der gerne vil tælle dem, og vi hjælpes ad.

På Herstedhøje til mini science havde de også følekasser med et år. Dette gav anledning til nogle rigtigt fine samtaler bagefter.

Matematik. Vi tænker ikke i det daglige over at vi rent faktisk har matematikken ind over vores pædagogiske praksisfelt, men det har vi og det er et sted vi skal blive mere bevidste om, hvordan vi bruger det. Det er en del af hverdagen, når vi dækker bord og vi skal tælle hvor meget bestik, tallerkner, kopper der skal på bordet. Det er når vi sidder og laver perleplader, vi taler om hvor mange perler der skal bruges til et bestemt mønster eller design. Vi bruger it i uderummet til at gå på jagt efter firkanter, trekkanter. På Krudtuglestuen bruger de meget atlas og globus og taler om rejser og hvor lang tid det tager at komme et sted hen. Når vi bygger huler i skoven taler

vi former og antal og konstruktion. Det samme sker i vores bygge/konstruktionsrum, når de bygger huse eller piratskibe.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kultur, æstetik og fællesskab i Troldehøj.

Begrebet kultur dykkede vi ned i og tænkte det førhen, som teater eller museum. Vi blev enige om at se det som et bredere begreb. Vi tænker også naturen og den måde vi kan få oplevelser på uden for lågen.

Kulturen er også i huset, de sange vi synger sammen. Det kan både være nye og gamle sange såsom "Bro bro brille" eller "der er ikke mere mælk".

Kultur er også den måde vi er sammen på. Madkultur, børn fra forskellige kulturer, hvem må spise hvad og hvilke religiøse årsager kan f.eks. være samtale emne til frokost. Legekultur Legekultur er en vigtig del af hverdagen og den måde vi er sammen om legen.

Verdenskultur, der er forskellige kulturer over hele verden. Vi er med til at favne noget af den idet vi har en diversitet af kulturer i huset.

Traditioner skaber kultur, både de nationale, internationale og Troldehøjs egne traditioner.

Legekultur kan i Troldehøj eksempelvis være vores papkasse kultur. Børnene får de papkasser og rør vi modtager varer i og ud fra disse skaber de kreative legemiljøer. Denne kultur er gået i arv fra de store børn, som gik her for ca. fem år siden og videre ned til de yngre. Det er også blevet en kultur, at man danser på en af bord kasserne på Krudtuglestuen, når man starter derinde eller at der er løbeleg på Halatudsestuen. De bedriver den kultur de ser, at de store gør. Vi dyrker også kulturen ved at have et emneuge forløb en gang om året i en given periode. Vi har bl.a. lavet kunst, it, cirkus som er endt ud i en forestilling, billeder der pynter væggene og afprøvning af forskellige materialer og teknikker.

I forhold til verdens kultur og traditioner er vi et hus der arbejder med en åben og nysgerrig tilgang til andre kulturer. Vi spørger ind til de forskellige traditioner hos familierne, for at lære mere om deres kultur og vi er nysgerrige på hvordan det er at være en del af deres kultur.

Æstetik. Vi tænker det som et flyvsk begreb, da vi slog det op i ordbogen bliver det defineret ved følgende ord: behager, tilfredsstillende, opløfter sanser og sindet.

Vi opfatter æstetik forskelligt alt efter hvem vi er men forbinder det oftest med kunst. Når vi forbinder det med det pædagogiske arbejde kan det f.eks. være når børnene sidder med perleplader og de vælger mønstre og farver. Vi kan også tale om æstetisk udvikling når et barn bliver inspireret af et andet barn plade og derpå går i gang med at udvikle sit eget mønster. Når vi maler eller når Pia hænger seks billeder op af fugle på døren har hun overvejet det æstetiske i den måde hun sætter det.

I Troldehøj har vi et tårn i midten af fællesrummet. Børnene har fri adgang til at bruge materialerne der er i tårnet. Det er papir, farver, sakse, blyanter, garn, papkasser, paprør, gaffa tape, maling. De får selv ideerne og deres skabelyst fremdriver ideer med inspiration fra materialerne i tårnet. De bliver inspireret af hinanden og laver legeremedier som de kan bruge i legen til at videre udvikle den.

Fællesskab. Vi definere det som en fælles følelse, men kan opleves som f.eks. fællesskab på stuen, sammenhold mellem børnegrupperne eller fælles om en oplevelse (fælles tredje). Eller samarbejde blandt børnene som giver en fællesskabsfølelse. Vi mener også, at vores fælles ture ud af huset skaber fællesskab på tværs af stuerne samt det tværfaglige samarbejde som emneuger og idrætsuger.

I vuggestuegruppen har de morgensang og morgensamling hver dag. De sætter sig til bordet og synger sang med navnene på hvert enkelt barn. Det bidrager til at skabe en følelse af at vi er sammen og får lov at blive set og får lov til at vælge en sang; deltagelse og medbestemmelse.

Aktiviteter der foregår i Troldehøj som påvirker kultur, æstetik og fællesskab:

Hverdagsrutinerne, frokosten, musik i kælderen om tirsdagen, biblioteksture, teatertur i Kongsholmcenteret, museumstur, Børnefestugen, Lucia/nisseoptog, De små cykler, Vikingelandsbyen, hestevognsture.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Vi har indlagt evalueringsmøder på hvert andet af vores p møder. Når vi har haft store arrangementer bliver det evalueret i plenum på vores p møde. Forældrearrangementer bliver evalueret på bestyrelsesmøder, ingen fast struktur. Vi har arbejdet med evalueringsmaterialet fra Læreplanerne under udarbejdelsen af læreplanerne. (Der vil komme mere på dette og næste punkt senere).>Skriv her.<

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi vil arbejde med evalueringen på en arbejdsdøgn med en udefra kommende konsulent.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud